

PRÁVNÍCI PROLIBERTATE: NOUZOVÝ STAV V PRAXI. KRIZOVÁ OPATŘENÍ, SANKCE, POKUTY. JAK POSTUPOVAT, JAK SE BRÁNIT. TOP RADY OBČANŮM A PODNIKATELŮM - TOP INFO!!!

- CZ24 News | 3. prosince 2021

Co znamenají krizová opatření pro podnikatele a zákazníky?

Dne 26. listopadu 2021 vstoupilo v účinnost krizové opatření č. 1066, vydané Vládou ČR v souvislosti s vyhlášením nouzového stavu, a to na základě krizového zákona.

Krizové opatření:

- obsahuje omezení pro poskytování některých služeb (restaurace, kadeřnictví, hromadné akce atp.) především v tom, že se jich mohou účastnit pouze osoby očkované (či po prodělání onemocnění covid-19)
- zakazuje přítomnost veřejnosti v provozovnách stravovacích služeb a hudebních, tanečních, herních a podobných společenských klubech a diskotékách, hernách a kasinech v čase mezi 22:00 hod. a 04:59 hod.
- zakazuje provozování adventních a vánočních trhů a prodej na nich;
- zakazuje konzumaci alkoholických nápojů na veřejně přístupných místech (venkovních);

Další mimořádná opatření Ministerstva zdravotnictví (mimo to o službách, nahrazené krizovým opatřením) zůstávají nadále v platnosti.

POZNÁMKA: Opatření se velmi často a náhle mění. Není-li v krizovém opatření uvedena účinnost pozdější, platí okamžitě od jeho vyhlášení, které může být učiněno i prostřednictvím hromadných sdělovacích prostředků (např. tisková konference v televizi). **Je proto nezbytné aktuální situaci neustále sledovat.**

Jak postupovat?

Základní principy

- Doporučujeme, abyste při sobě vždy měli [prohlášení, jímž odůvodňujete, proč odmítáte plnit povinnosti stanovené krizovým opatřením](#). **POZOR: Toto prohlášení lze využít POUZE**

v případě povinností uložených krizovým opatřením (maloobchod, restaurace, další služby), **nikoliv mimořádnými opatřeními** (např. nošení respirátorů apod.). Bude na příslušných orgánech, aby v dalším řízení prokázaly, že jste tyto důvody uplatnili neoprávněně (a to pro ně nebude snadné).

- Ani **právníká osoba ani podnikající fyzická osoba neodpovídají za přestupek** spočívající v porušení povinností strpět omezení z krizových opatření stanovených v době krizového stavu.
- Pokuta pro fyzickou osobu nepodnikající činí částku **maximálně ve výši 20.000,- Kč**.
- V případě kontroly můžete upozornit, že odmítáte plnit povinnosti dle krizového opatření s odkazem na ustanovení § 31 odst. 4 krizového zákona proto, že byste splněním ohrozila své zdraví a proto, že povinnosti ukládané krizovým opatřením jsou ukládány v rozporu se zákonem.

§ 31 odst. 4 krizového zákona: **Plnění povinností uvedených v odstavci 3 (tedy strpět omezení z krizových opatření stanovených v době krizového stavu) může fyzická osoba odmítnout, pokud by jejich plněním ohrozila život nebo zdraví vlastní nebo jiných osob anebo pokud jsou povinnosti jí ukládané v rozporu se zákonem.**

Tím, že fyzická osoba využije oprávnění specifikovaného v ustanovení § 31 odst. 4 krizového zákona, nedopouští se přestupku, neboť odpadá znak protiprávnosti, coby jedné ze základních složek skutkové podstaty přestupku. Policie by tak neměla udělat nic jiného, než z místa kontroly odejít, neboť nedošlo a ani nemohlo dojít k jakémukoliv protiprávnímu jednání.

Jakkoli to může znít paradoxně, tak postavení všech osob, kterých se týkají omezení či zákazy provozování maloobchodu a poskytování služeb, je v nouzovém stavu mnohem výhodnější, než když nouzový stav není. V nouzovém stavu je totiž ve vztahu k výše specifikovanému předmětu regulace postupováno dle krizového zákona a nikoli dle zákona pandemického, který, na rozdíl od krizového zákona, obsahuje likvidační sankce a navíc neobsahuje zákonné oprávnění plnění povinností strpět omezení z krizových opatření stanovených v době krizového stavu odmítnout.

Možný scénář postupu:

Při kontrole lze sdělit:

- že podmínky stanovené krizovým opatřením splňujete
- že využíváte svého zákonného práva dle § 31 odst. 4 krizového zákona a odmítáte splnit povinnosti z krizových opatření stanovených v době krizového stavu proto, že splnění povinností by ohrozilo Vaše zdraví a tyto povinnosti jsou v rozporu se zákonem
- že využíváte svého zákonného práva dle § 53 a 55 správního řádu a nebudete poskytovat žádné informace ani dokumenty, které by mohly vést k Vašemu stíhání pro přestupek.

Mějte u sebe vždy [vzor prohlášení](#) (které můžete policii poskytnout k ofocení apod.).

Provedení kontroly si můžete nahrávat, případně si zajistit svědka jejího průběhu, včetně toho, že jste uplatnili svých práv dle § 31 odst. 4 krizového zákona a § 53 a 55 správního řádu.

Jaké sankce hrozí a kdo je může vymáhat?

Dle krizového zákona se může dopustit přestupku spočívajícím v nedodržení stanovených zákazů či příkazů **pouze fyzická osoba**. Právnická či podnikající fyzická osoba se tedy takového přestupku dopustit nemůže.

Provozovatel restaurace, baru, diskotéky, herny, kasina apod., který umožní přítomnost veřejnosti přes noc (tím že má otevřeno), nebo provozovatel vánočních trhů či stánku na něm, který bude mít otevřeno, **se nedopouští žádného přestupku, a nemůže mu proto být uložena pokuta či jiný postih, a to ani jeho personálu. Nelze sice vyloučit snahu kriminalizovat takové jednání jako šíření nakažlivé lidské nemoci (z nedbalosti), ale takovou možnost považujeme za teoretickou a postih za absurdní.**

Fyzické osoby, např. zákazníci restaurací, barů, diskoték apod., jsou v jiné situaci. Poruší-li krizové opatření, dopouští se přestupku, za což jim může být uložena **pokuta do výše 20 000 Kč**.

I nejmenší finanční příspěvek velice pomáhá! Děkujeme!

CHCI PŘISPĚT

Jak prokazovat splnění podmínek pro pobyt v restauraci apod.?

Způsob, jímž má osoba prokazovat splnění podmínek krizového opatření (tedy očkování nebo prodělání onemocnění covid-19), není stanoven. Nikdo není povinen předkládat kontrole (provozovateli podniku, policii ani krajská hygienické stanici) jakýkoliv doklad o očkování či prodělání nemoci.

Osoba musí prokázat, že splňuje stanovenou podmínku. Nemusí již upřesňovat, jakou podmínku splňuje. Jsme přesvědčeni, že provozovatel podniku se musí spokojit i jen se sdělením zákazníka, že předmětné podmínky splňuje. V případě kontroly ze strany Krajské hygienické stanice pak postačí sdělit, že příslušnou podmínku splňujete a provozovateli jste ji při vstupu prokázali. Je to příslušný orgán, kdo musí **sám dokázat, že tomu tak není.**

Pokud tedy poskytovatel služby požaduje více informací (např. náhled do aplikace Tečka apod.), jedná protiprávně - zejména v rozporu s obecným nařízením o ochraně osobních údajů (tzv. GDPR).

V praxi je složité se podobné situaci bránit, zejména pokud personál podniku odmítne osobě, která nepředloží jakýkoliv doklad, umožnit vstup do podniku nebo poskytnutí služby. V takovém případě lze jednání personálu zaznamenat a požádat o přezkum postupu Úřad pro ochranu osobních údajů

apod. Nejpraktičtější reakcí však je podnik opustit a hledat takový, který právní předpisy (vč. nařízení GDPR o ochraně osobních údajů) dodržuje.

Povinnosti při kontrole státním orgánem

Základní **povinností** policistů je především dbát **přiměřenosti svého postupu**, a to tak, aby žádné osobě v jeho důsledku nevznikla bezdůvodná újma, a aby případný zásah do práv a svobod osob, vůči nimž úkon směřuje (nebo i jiných, přímo nezúčastněných osob) **nepřekročil míru nezbytnou k dosažení účelu sledovaného úkonem**.

Ve vztahu k porušení krizových opatření přitom vždy může jít nejvýše o přestupek, podobně, jako když například přecházíte na červenou. Jelikož nebude docházet k bezprostřednímu ohrožení života, majetku a podobně, dal by se za přiměřený považovat postup policie jednatí zadokumentovat a oznámit jej příslušnému správnímu orgánu k dalšímu postupu (správnímu řízení). V žádném případě není přiměřené přepadávání restaurací či jiných provozoven zásahovými komandami (a podobně).

Na nutnost přiměřenosti postupu je vhodné policisty upozorňovat a žádat vysvětlení, na základě čeho se domnívají, že je jejich postup přiměřený, pokud by tomu tak zjevně nebylo.

S tím souvisí též další základní povinnost policistů, kterou je **poučování**. Slovy zákona:

Policista je povinen před provedením úkonu poučit osobu dotčenou úkonem o právních důvodech provedení úkonu, a jde-li o úkon spojený se zásahem do práv nebo svobod osoby, také o jejích právech a povinnostech. Pokud poučení brání povaha a okolnosti úkonu, poučí nebo zajistí toto poučení ihned, jakmile to okolnosti dovolí.

Policista je tedy povinen Vám konkrétně sdělit, co po Vás žádá a proč. **Nenechte se odbýt obecnými formulacemi typu, že jde o protiprávní jednání, porušení krizových opatření a podobně.** Policista sice není povinen Vám z hlavy citovat přesné označení příslušných právních předpisů ani jejich doslovné znění, ale musí jasně a srozumitelně odůvodnit:

- v čem přesně Vaše protiprávní jednání spatřuje,
- jakého přestupku se jím dopouštíte,
- a proč zrovna Vy.

Policisté zpravidla přistupují k této své povinnosti velmi laxně. Pokud Vás však policista dostatečně nepoučí ani poté, co jej k tomu sami vyzvete, můžete se bránit tím, že patrně **postupuje v rozporu se zákonem, a podáte na něj proto stížnost OVK** (odboru vnitřní kontroly příslušného krajského ředitelství policie).

Jste-li podnikatel, pak ze samotné skutečnosti, že někdo páchá přestupek ve Vaší provozovně, pro Vás nevyplývají žádné povinnosti ani sankce. Pravomoc k postihování přestupků (a trestných činů) mají k tomu povolané orgány státu. Vy, jako podnikatel či běžný občan, nemáte takovou povinnost, ale především **k tomu nejste vůbec oprávněni**.

Nikdo po Vás tedy nemůže vyžadovat, abyste někomu dalšímu (např. svým hostům) v jejich protiprávním jednání bránil, popřípadě toto jednání někam oznamoval. V situaci, kdy se sám jako provozovatel žádného přestupku nedopouštíte, není v žádném případě takové jednání jiných osob důvodem, proč byste měl svou provozovnu uzavřít, někoho z ní vykazovat atd. **Vymáhání zákonů je**

práci policie (či dalších státních orgánů), nikoliv podnikatelů. Podobné požadavky ze strany policie je možné považovat za zneužití (překročení) jejich pravomocí.

Vždy tedy policistům sdělte, že se nedomníváte, že by ke spáchání přestupku z Vaší strany došlo. Není účelné v takové situaci vést s policisty polemiku na téma nezákonnosti vládních opatření jako takových, avšak můžete popsat těžkosti, které Vám přinášejí. **Zásadní je však nic nepodepisovat a policistům říci, že trváte na projednání přestupku, z něhož Vás viní, ve správním řízení (ať jste podnikatelem, či zákazníkem).**

Pokud je možné, že se přestupku dopouštíte (například jako zákazník v provozovně stravovacích služeb), je vhodné přidržet se jiné základní zásady obecně platné i ve správním trestání, kterou je **zákaz být nucen k sebeobviňování či sebeusvědčování.** Obviněný z přestupku totiž nemá povinnost se hájit, zejména nemá povinnost uvádět na svou obhajobu jakákoliv tvrzení, ani o nich (nebo o jiných skutečnostech) nabízet a předkládat správnímu orgánu důkazy. Nemusí prokazovat svoji nevinu, ani nemusí jakýmkoliv jiným způsobem napomáhat shledání své viny. Zjištění stavu věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a v rozsahu potřebném pro rozhodnutí o přestupku, je výlučnou odpovědností správního orgánu vedoucího přestupkové řízení.

Podstatné přitom je, že pokud nesouhlasíte s projednáním přestupku na místě (v příkazním řízení), je úkolem policie toliko předat při kontrole zjištěné poznatky příslušnému správnímu orgánu, který teprve správní řízení povede (obecní úřad obce s rozšířenou působností nebo krajská hygienická stanice, v jejichž obvodu k jednání došlo). Prakticky tedy v takovém případě policistovi na výzvu prokažte svou totožnost a pouze mu sdělte, že se nedomníváte, že byste se nějakého přestupku dopustil/a, nesouhlasíte s jeho projednáním na místě, a trváte tedy na jeho projednání ve správním řízení. **Nic jiného policistovi neříkejte.**

Celý zákrok policie **dokumentujte**, ideálně formou videozáznamu či přítomností svědka. Policista není oprávněn vám v tom jakkoliv bránit, či natáčení podmiňovat svým souhlasem. Pokud by se o to přesto pokoušel, sdělte, že nepořizujete jeho záznamy osobní povahy, ale dokumentujete výkon veřejné moci. Budte však opatrní s následným veřejným sdílením takových záznamů. **Podobně lze postupovat v případě, že by Vás, coby zákazníka, chtěl kontrolovat pracovník provozovatele služeb - i on v takovém případě provádí úkon související s výkonem státní moci, a proto máte právo jej dokumentovat.**

Lze doporučit mít připraven kontakt na advokáta, se kterým budete domluveni, že se na něj můžete v případě kontroly obrátit, a ihned mu zavolat.

Další důležité pravomoci policie:

- **oprávnění ke vstupu**

Jedná-li se o živnostenskou provozovnu, je do ní policista oprávněn vstoupit zásadně vždy, přičemž každý je povinen tento vstup umožnit. V opačném případě je policista oprávněn užít za tímto účelem síly. Nelze tedy doporučit policii ve vstupu do něj bránit, či je z něj vykazovat. Na druhou stranu musí být i tak postup policie přiměřený. Přiměřenost vyražení dveří v situaci podezření na přestupek je přinejmenším diskutabilní.

- **zajištění osoby**

Policista je oprávněn zajistit (tj. zavřít) osobu, která byla přistižena při jednání, které má znaky přestupku, je-li důvodná obava, že bude v protiprávním jednání pokračovat anebo mařit řádné objasnění věci. Zajištění může trvat nejdéle 24 hodin od okamžiku omezení osobní svobody. **Musí se**

však jednat o osobu, která je z přestupku reálně podezřelá.

- **prokazování totožnosti**

Policista je oprávněn Vás vyzvat k prokázání totožnosti z tolika důvodů, že je v praxi rozumné vyhovět vždy. Pokud totiž odmítnete, vystavujete se riziku předvedení na služebnu, k čemuž je policista oprávněn. I tak vždy vyžadujte poučení, tj. sdělení důvodu, proč jste legitimován.

- **povinnost uposlechnout výzvy**

Každý je povinen bez zbytečného odkladu a bezplatně uposlechnout výzvy anebo pokynu nebo vyhovět žádosti policie nebo policisty. Nelze-li účelu výzvy, pokynu nebo žádosti dosáhnout pro odpor osoby, je policista oprávněn tento odpor překonat, tedy použít sílu (donucovací prostředky). Neuposlechnutím výzvy se současně fyzická osoba dopustí přestupku.

Pokud to okolnosti dovolují, je policista před provedením úkonu, při němž dochází k přímému vynucování splnění právní povinnosti nebo k přímé ochraně práv za použití síly nebo hrozby jejího použití, povinen použít slov „Jménem zákona!“ a odpovídající výzvy.

Z uvedeného plyne, že i v případě, kdy se domníváte, že je postup policie v rozporu se zákonem, jste stejně povinni výzvy uposlechnout. Vyžadujte však poučení, a také sdělte policistovi svůj názor na nezákonnost a nepřiměřenost výzvy s tím, že podáte stížnost OVK.

Navíc, policie je oprávněna vyzvat Vás k tomu, abyste upustili od protiprávního jednání. Pokud ale protiprávně nejednáte, nemá k tomu právo.

Co dělat po kontrole?

Při následování výše uvedeného postupu tedy nikdy nedojde k projednání přestupku na místě, přičemž policie předá věc k projednání příslušnému správnímu orgánu. Jeho postup může být v konkrétních případech odlišný, obecně si Vás buď předvolá k ústnímu projednání, či rovnou rozhodne (příkazem či rozhodnutím).

Podstatné je, že v každém případě Vám musí orgán daný úkon nejdříve doručit – datovou schránkou, či poštou na adresu trvalého pobytu. Zjednodušeně lze říci, že dokud Vám nic nepřišlo, žádný problém nemáte. Na druhou stranu je nezbytné si písemnosti přebírat; v opačném případě mohou být jejich účinky vyvolány fikcí doručení, která Vám znemožní se bránit. Prakticky tedy lze doporučit si písemnost převzít ke konci jejího uložení na poště, a v nařízené lhůtě na ni adekvátně reagovat. Konkrétní podobu dalšího postupu je již nezbytné konzultovat s advokátem, obecně vzato je však přestupkové řízení dvojinstanční, tj. proti rozhodnutí správního orgánu v prvním stupni se můžete odvolat k orgánu nadřízenému, přičemž závazné je až rozhodnutí o odvolání.

Mezi zahájením řízení (resp. přestupkovým jednáním) a vydáním tohoto rozhodnutí odvolacího orgánu může uplynout relativně dlouhá doba – typicky v řádu měsíců. Až do konce nelze zcela předjímat, s jakým výsledkem, jelikož lze očekávat, že tato řízení budou relativně komplikovaná, přičemž správní orgány zpravidla nejsou příliš dobře vybaveny po personální stránce jak z hlediska odbornosti, tak kapacit. Na druhou stranu je však třeba připravit se na alternativu v podobě shledání viny a uložení trestu (pokuty). I proti rozhodnutí odvolacího orgánu se lze dále bránit jeho napadením u soudu, avšak až poté, co nabude právní moci, tj. bude již třeba pokutu zaplatit.

Zdroj: prolibertate.cz